

---

**CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER**

---

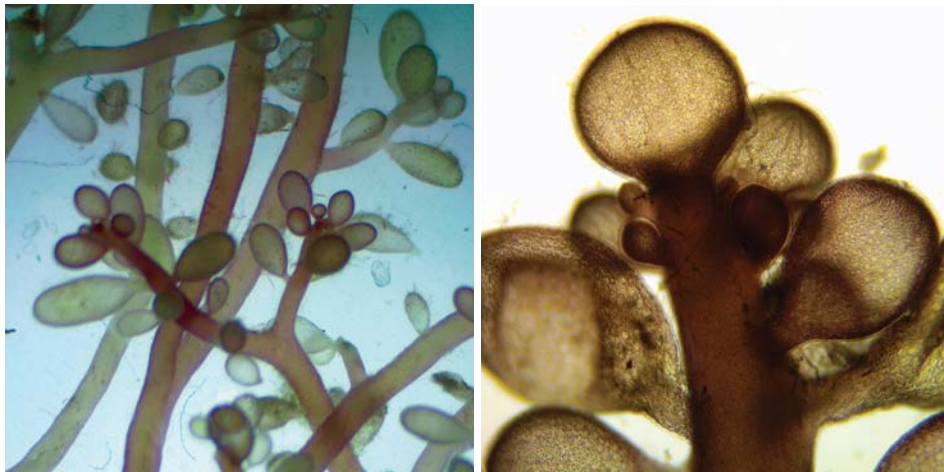
Dit verslag kwam tot stand door meldingen van de SWG-groep Waterweg Noord, Trudy Kühne, Giel en Yvonne Geldermans, Arie Twigt, het SWG bestuur, Ingeborg de Boois, Henk Mulder, Ellen van der Niet, Wil Schipper, Conny Keultjes, Linda Keesman, Marco Faasse, Sytske Dijkens, Jannie Nijman en mijzelf.

**WIERN**

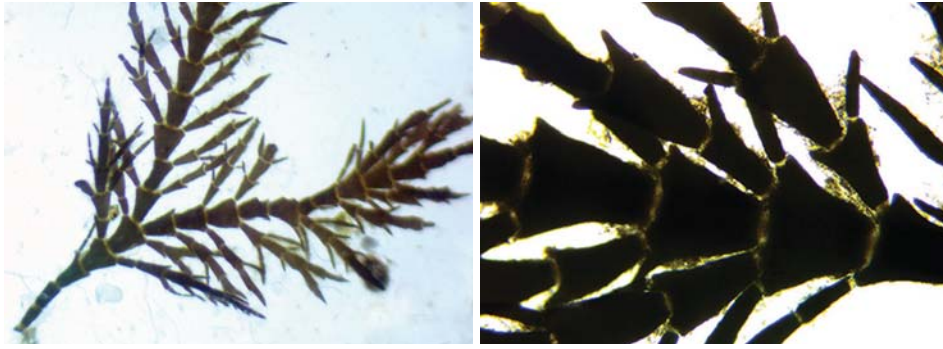
Ellen van der Niet meldde van 28-11 tussen Katwijk en Noordwijk ruim 1000 kluwens riemwier *Himanthalia elongata* met daar tussen grote hoeveelheden knotswier *Ascophyllum nodosum* en blaaswier *Fucus vesiculosus*.

Op 15-12 was ik bij Egmond op het strand en vond daar een stuk van een plastic krat met daarop een paar roodwiertjes. Het waren *Antithamnionella ternifolia*, Hollands horentjeswier *Ceramium deslongchampsii* en veelvertakt pluimwier *Dasysiphonia japonica*. Op een stuk riemwier *Himanthalia elongata* zaten een paar struikjes rood horentjeswier *Ceramium virgatum*.

Trudy Kühne vond op 16-12 een plastic emmer op het strand bij Petten. Deze emmer was begroeid met een aantal wieren. Frank Perk determineerde ze en kwam tot de volgende soorten: puntig boompjeswier *Callithamnion tetragonum*, rood horentjeswier *Ceramium virgatum*, druifwier *Gastroclonium ovatum* (fig. 1), veelvertakt pluimwier *Dasysiphonia japonica*, rendiergewei-

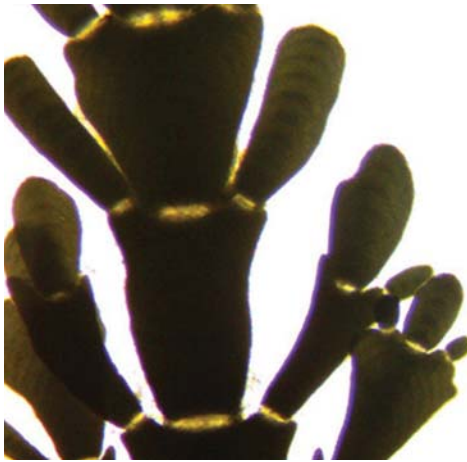


**Figuur 1:** Druifwier *Gastroclonium ovatum*, links habitus, rechts detail (diameter blazen, de 'druiven', circa 1 mm; foto's: Frank Perk).



**Figuur 2:** Gestekeld koraalwier *Ellisolandia elongata*, links habitus, rechts een detail van de 'gestekelde' segmenten; de lengte van een segment is ca. 0,6 tot 1,0 mm (foto's: Frank Perk).

wier *Osmundea pinnatifida* (fig. 4), *Lomentaria clavellosa* en gestekeld koraalwier *Ellisolandia* (*Corallina*) *elongata* (fig. 2 en 3); het verschil met koraalwier *Corallina officinalis* zijn de segmenten: bij *C. officinalis* zijn die cilindrisch en bij *E. elongata* driehoekig (zie fig. 2, rechts). Jonge delen van de plant zijn nog niet helemaal verkalkt: er zijn dan fraaie groeilijnen zichtbaar (fig. 3).



**Figuur 3:** Gestekeld koraalwier, groeilijnen in jonge segmenten (foto: Frank Perk).



**Figuur 4:** Rendiergeweiwier *Osmundea pinnatifida* (foto: Frank Perk).

### HOLTEDIEREN

'Het tunneltje' en omgeving, bij Yerseke, is een plek die de SWG-groep Waterweg Noord regelmatig bezoekt. Zo ook op 3 en 5 oktober en ze zagen daar o.a. ± 250x zonneroos *Cereus pedunculatus*, 50x golfbrekeranemoon *Diadumene cincta*, 1x groene golfbrekeranemoon *Diadumene luciae*, ± 25x

zeeanjelier *Metridium senile*, 1x sierlijke slibanemoon *Sagartia elegans*, ± 50x gewone slibanemoon *Sagartia troglodytes* en 5x wedueroos *Sagartiogeton undatus*. Ook zagen ze drie mijterkwalletjes *Beroë gracilis*. Tijdens een snorkelexcursie van deze club op 08-08 bij de Preekhilpolder werden ruim duizend zwemmende exemplaren van de Amerikaanse langlob-ribkwal *Mnemiopsis leidyi* waargenomen. Giel en Yvonne Geldermans waren op 28-12 bij IJmuiden (zuidpier) op het strand en zagen daar een aangespoeld struikje nog levende penneschaft *Tubularia indivisa* (fig. 5).



**Figuur 5:** Penneschaft *Tubularia indivisa* (foto: Giel Geldermans).

#### **WEEKDIEREN**

Van Arie Twigt kreeg ik nog een paar meldingen uit 2014. Hij vond op 04-01-14, op het strandwachttreaject Katwijk-Noordwijk, een groot fragment van de rivierparelmossel *Pseudunia auricularia* (fig. 6). Dit was de derde waarneming voor Nederland. Op 04-04-14 vond hij bij Katwijk, na een suppletie, een gladde olifantstand *Dentalium entalis*.

Op 20-06 hadden we een bestuursvergadering in Zeeland bij Gerard Heerebout thuis. En omdat Kloetinge niet naast de deur is en we daar ook mochten logeren, hebben we er, net als het jaar daarvoor, een weekend van gemaakt met een aantal excursies. Zo waren we op 19-06 op de Kaloot en daar vonden we o.a. twee gave exemplaren van de zwakgeribde olifantstand *Dentalium*



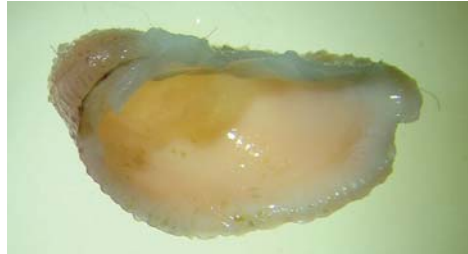
**Figuur 6:** De rivierparelmossel *Pseudunia auricularia* (foto: Arie Twigt).

*vulgare*, 1x sleutelgathoren *Diodora graeca*, 1x *Ocenebra aciculata*, 3x geldkauri *Cypraea moneta*, 1x ringkauri *Cypraea annulus*, 1x *Mimachlamys angelonii*, 1x *Ostrea ventilabrum*, 8x scheve hartschelp *Parvicardium exiguum*, 1x *Venus casina casina* (groot fragment) en vier doubletten van de Filipijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarium*. Uit gruis dat ik die dag meenam, en nu eindelijk heb uitgezocht, kwamen ook een paar leuke soorten: 2x geruite napslak *Emarginula fissura*, 1x gestreept priemhorentje *Turbonilla rufa*, 4x geplooid tandhorentje *Megastomia conoidea*, 4x mosselslurpertje *Odostomia scalaris*, 1x *Epitonium frondiculum*, 1x *Menestho britannica*, 1x bruin sponshorentje *Cerithiopsis tubercularis*, 4x *Seila trilineata* (fragmenten), 2x *Raphitoma hystrix*, 1x *Eulimella laevis*, 1x groot glanshorentje *Eulima glabra*, 10x *Pyrene scaldensis*, 1x klein traliehorentje *Chrysallida pellucida* en 2x *Acteon levidensis* (1x gaaf en 1x topfragmentje). Van de tweekleppigen vond ik nog 7x *Glibertia pumila*, 4x *Parvilucina scaldensis* en een klein doubletje van *Cyclocardia scaldensis*.

Op 20-06 waren we op het Banjaardstrand en ook daar nam ik wat gruis mee. Een paar leuke soorten uit dat gruis zijn: 22x dwerg-drijfhorentje *Pusillina inconspicua*, 19x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum* (juvenile horentjes), 1x geruit spieshorentje *Graphis albida*, 1x klein traliehorentje *Chrysallida pellucida*, 6x scheef bultschelpje *Mysella dawsoni*, 1x drietandschelpje *Epilepton clarkiae*, 2x noordse rotsboorder *Hiatella arctica* en een kleine gaper *Sphenia binghami*.

André Staal verzamelde op Ameland ook weer een aantal soorten. Hij vond op 23-06 tussen paal 16 en 17 o.a. 1x de breedgeribde venusschelp *Clausinella fasciata*, 1x tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata* en 10x artemisschelp *Dosinia exoleta*. Een dag later was hij paal 19 en daar raapte hij ondermeer het volgende op: 17x stevige platschelp *Arcopagia crassa*, 1x noordse cirkelschelp *Lucinoma borealis* en 3x pleistocene strandschelp *Mactra plistonaeerlandica*.

Op een stukje touw dat aan een stuk plastic vast zat en dat ik vond op 4-11 tussen Egmond en Bergen zaten een paar mosdierkolonies. Ik nam ze mee en om ze thuis beter te kunnen bekijken, moest ik ze schoon maken. Maar toen bleek dat één van de kolonies helemaal geen mosdier-tje was, want onder het vuil kwam een vers klepje van een rechtsdraaiende juwelendoos *Chama gryphoides* vandaan (fig. 7).



**Figuur 7:** De rechtsdraaiende juwelendoos *Chama gryphoides* (foto: Rien de Ruijter).

Een bijzondere locatie voor een niet zo bijzondere soort, n.l. een vers doublet van een kokkel *Cerastoderma edule* tijdens de strandwacht bij IJmuiden op 27-09. Ingeborg de Boois stuurde de waarneming met de mededeling dat het voor haar het eerste exemplaar is dat ze daar gevonden heeft in alle jaren dat ze daar meeloopt met de strandwacht. En dan kan kloppen, want sinds de strandwacht daar van start ging (2002), is het pas de derde keer dat er een doublet gevonden werd. Op 27-12 werd er bij IJmuiden een strandgaper *Mya arenaria* gevonden en ook dat is een soort die daar gek genoeg niet vaak wordt gezien.

Henk Mulder vond op 27-11 een nog levend doublet van een gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* op de Zandmotor.

Dat het soms wat lang kan duren voordat je toekomt aan het uitzoeken van dingen die je meeneemt van het strand is voor jullie misschien wel herkenbaar. Jannie Nijman kreeg onlangs een zakje gruis dat op de Kaloot was verzameld op 17-02-1991. Het was ergens achterin een kastje terechtgekomen en waarschijnlijk vergeten, maar zeer de moeite waard om uit te zoeken, want Jannie meldde o.a. de volgende soorten: 2x *Digitaria digitaria*, 5x *Pteromeris anceps*, 2x ovale venusschelp *Timoclea ovata*, 1x *Gouldia*

*minima*, 2x geruite napslak *Emarginula fissura*, 2x priktolhoren *Calliostoma zizyphinum*, 2x *Gibbula octosulcata*, 4x *Epitonium fronduculum*, 1x Hongaarse muts *Capulus ungaricus*, 1x *Natica bevelandensis*, 1x *Erato pernana*, 2x *Asthenotoma bipunctata*, 2x *Mangelia coarctata*, 2x *Terebra inversa* en 1x *Philbertia leufroyi*.

#### **KREEFTCHTIGEN**

Tijdens het snorkelen van de SWG-groep Waterweg Noord op 08-08 werden ruim 25 strandkrabben *Carcinus maenas* en meer dan 10 penseelkrabben *Hemigrapsus takanoi* gezien. Ook zagen ze de roodsprietgarnaal *Palaemon adspersus* en de sierlijke steurgarnaal *Palaemon elegans*. Van het harig spookkreeftje *Caprella mutica* werden er grote aantallen gezien en van de geknikte aasgarnaal *Praunus flexuosus* ± 100 exemplaren.

Ik kreeg ook weer een aantal meldingen van de gewone eendenmossel *Lepas anatifera*. Zo vonden Ellen van der Niet, Wil Schipper en Conny Keultjes op 28-11 tijdens de strandwacht bij Katwijk een fles die volledig begroeid was en op 06-12 vonden Ellen en Wil bij Langevelderslag een houten balk van ± 2 m die voor een groot deel vol zat met deze soort. Linda Keesman vond ze op een plastic krat bij Petten op het strand op 29-11. Daar zat echter ook een geplooid eendenmossel *Lepas fascicularis* (fig. 8) tussen. Op 15-12

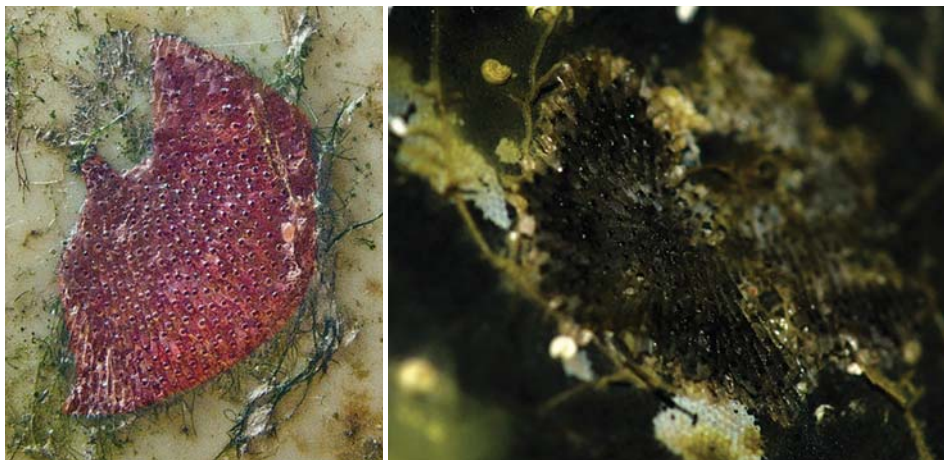


**Figuur 8:** De geplooid eendenmossel *Lepas fascicularis* (foto: Linda Keesman).

vond ik de gewone eendenmossel ook op een plastic krat, bij Egmond, maar daar zaten twee gekielde eendenmossels *Lepas anserifera* tussen.

### MOSDIERTJES

Ellen van der Niet mailde dat ze op 06-12 samen met Wil Schipper een wandeling maakte op het strand bij Langevelderslag en daar o.a. een viskist vond uit Port-en-Bessin (Bretagne). Marco Faasse reageerde daarop met de mededeling dat hij op 04-12 ook zo'n kist uit die plaats had gevonden met daarop kolonies van het onverwacht mosdiertje *Tricellaria inopinata* en het bloedrode plooi mosdiertje *Watersipora subatra* (fig. 9: links). Deze bijzondere soort werd eerder vermeld in het CS-verslag, maar toen als *Watersipora subtorquata* (mededeling Hans De Blauwe). Op dit mailtje kwam een reactie van Sytske Dijkse met de melding dat ze *W. subatra* begin 2015 ook gevonden had op een aangespoeld voorwerp op Texel. Dat was waarschijnlijk een oude kolonie, want hij was bijna zwart van kleur (fig. 9: rechts).

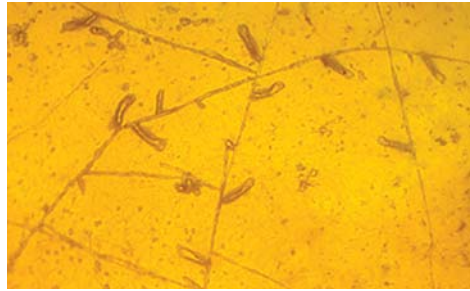


**Figuur 9:** Het bloedrode plooi mosdiertje *Watersipora subatra* (foto links: Marco Faasse; foto rechts: Sytske Dijkse, Foto Fitis).

Ikzelf was op 15-12 bij Egmond op het strand en vond daar in de vloedlijn een stuk plastic met daarop het wimpermosdiertje *Bicellariella ciliata* en *Turbicellepora avicularis*.

Ook vond ik in de vloedlijn een oud klepje van de *Ostrea edulis* met daarin de borende mosdiertjes *Penetrantia concharum* en *Spathipora* sp. (fig. 10). Van Trudy Kühne kreeg ik een potje met een aantal mosdierkolonies die ze

had verzameld van een aangespoeld voorwerp op het strand bij Petten. Het bleken zes kolonies van de soort *Omalosecosa ramulosa*, vijf kolonies van *Turbicellepora avicularis* en één van *Schizomavella* spec. te zijn. Helaas wist ze de datum van deze vondst niet meer precies.



**Figuur 10:** Het borende mosdiertje *Spathipora* spec. (foto: Rien de Ruijter).

### **GEWERVELDEN**

Vissen werden er op 08-08 tijdens het snorkelen ook gezien. De volgende soorten werden waargenomen: ± 50x koornaarvis *Atherina presbyter*, ruim 10x zwarte grondel *Gobius niger*, ± 10x Ruthensparrs grondel *Gobiusculus flevescens* en nog een aantal dikkopjes *Pomatoschistus* spec.

Ook eikapsels van de stekelrog *Raja clavata* werden weer gevonden. Zo meldde Ellen van der Niet er drie bij Katwijk op 28-11, samen met acht eikapsels van de hondshaai *Scyliorhinus canicula*. Ingeborg de Boois meldde 1x *Raja clavata* bij IJmuiden op 27-09. Op Texel (Hors) vond Sytske Dijkse op 07-12 ± 25 eikapsels van de hondshaai en 5 van de stekelrog.

Er spoelden ook dode vogels aan. Ellen vond op 28-11 een alk *Alca Torda* en een houtsnip *Scolopax rusticola*. Restanten van een Jan van Gent *Sula bassana* vond ik op 15-12 in een oude vloedlijn tussen Egmond en Bergen. Op 27-12 meldde Ingeborg een dode zeekoet *Uria aalge* bij IJmuiden.

Ten slotte de potvis *Physeter macrocephalus*. Op 12-1-2016 spoelden er 5 levende exemplaren aan bij de Jan Ayeslag op Texel. Helaas zijn de dieren allen overleden. Sytske Dijkse maakte er foto's van (zie voorkaft). Op 14-1 werd er nog een dood exemplaar aangetroffen in het Marsdiep en naar de TESO-haven gesleept. Het waren allemaal jonge mannetjes. Ook in Duitsland en Groot-Brittannië spoelden jonge mannelijke potvissen aan (zie het 'Redactioneeltje' voor een kort overzicht).

### **DIVERSEN**

SWG-ers die vaak gruis uitzoeken kennen ze vast wel, die kleine foraminiferen. Sinds kort ben ik in het bezit van de wetenschappelijke mededeling nr. 99 (Foraminiferen fossiel en recent van dr. E.Th.N. Spiker) en daardoor





**Figuur 11:** De foraminifeer *Quinqualoculina seminulum* (foto: Rien de Ruijter).



**Figuur 10:** De foraminifeer *Ammonia beccarii* (foto: Rien de Ruijter).

kon ik de twee meest voorkomende soorten op naam brengen. Uit gruis dat ik verzamelde op 04-11 bij Egmond haalde ik de soorten *Quinqualoculina seminulum* (fig. 11) en *Ammonia beccarii* (fig. 12). Uit gruis dat ik meenam van het Banjaardstrand en de Kaloot kwamen nog veel meer soorten, maar ondanks het mooie boekje valt het nog niet mee om de juiste naam er bij te vinden. Maar misschien kan ik in een volgend verslag meer namen melden.

**OPMERKING:** in Het Zeepaard 75(3) staat in fig. 10 geen cirkelronde krab *Atelecyclus rotundatus*, zoals er al bij werd opgemerkt, maar inderdaad de verwante soort *A. undecimentatus*. Hans Adema meldde dit al snel na het uitkomen van dat Zeepaard. Ook de op fig. 11 afgebeelde krab lijkt geen cirkelronde krab te zijn.

Adres CS-man: rien-tien@ziggo.nl